

randas. — Et orationis necessitatem. — Adde igitur in hoc tertio puncto, non solum errasse Pelagium circa veram gratiam interius auxiliantem, quia negavit necessitatem ejus ad singula opera, ut dixi, sed etiam quia eandem negavit dari ad servanda omnia mandata, et ad vincendas omnes tentationes, ideoque, in art. 11 relato in dicto Concilio Palæstin., aiebat, *victoriam nostram non ex Dei adjutorio esse, sed ex libero arbitrio.* Quibus verbis simpliciter adjutorium gratiæ negare visus est. Notat autem Augustinus, dicta hæres. 88, illum postea a fratribus increpatum, quod nihil tribueret adjutorio gratiæ Dei, dixisse, *ad hoc illud dari hominibus, ut quæ facere jubentur per liberum arbitrium, facilius possint implere per gratiam;* ubi, dicendo *facilius*, ut ponderat idem Augustinus, satis indicavit se sentire non esse necessariam. Idemque testatur sæpe Augustinus contra Pelag., ut lib. 2 contra duas epist. Pelag., cap. 8: *Pelagius, ait, facilius dicit impleri, quod bonum est, si adjuvet gratia. Quo additamento significat, hoc se sapere, quod etiamsi Dei defuerit adjutorium, potest, quamvis difficiliter, implere bonum per liberum arbitrium.* Idem lib. 1 de Gratia Christi, cap. 7, et epist. 105, 106 et 107. Item ex hoc principio, negavit necessitatem orationis ad vincendas gravissimas etiam tentationes, aut sine peccato vivendum, vel de commissis pœnitendum, ut intelligimus ex Concilio Milevitano, cap. quinto; African., cap. 80; et Augustin. dicta epistola centesima-sexta.

8. *Gratiam quoque in superna entitate et in esse causæ negavit. —* Unde fit ut etiam erraverit negando adjutorium gratiæ, quoad verum esse supernaturalis gratiæ et causæ, vel, ut ita dicam, quoad veram gratiæ entitatem et causalitatem. Patet, quia non intellexit dari adjutorium quo voluntas possit aliquid supra suas vires operari, nec in substantia actus, nec in modo, sed ad summum, ut facilius possit, qui modus non est supernaturalis, sed ex multis causis naturalibus provenire potest, nimirum ex habitu acquisito, seu consuetudine, ex meliori dispositione, vel temperamento corporis, ex bono aliquo consilio, vel morali exhortatione, etiam humana, ex bono exemplo, et aliis hujusmodi causis. Unde fit, ut negaverit etiam Pelagius verum auxilium supernaturale internæ gratiæ excitantis; tum quia, ut dixi, nullam veram supernaturalem gratiam agnovit; tum etiam quia putavit repugnare libertati internam motionem illam prævenientem, et ad volendum inducentem, quia talis induc-

tio non fieret sine coactione, aut necessitate repugnante libertati. Et in hoc sensu dixit Augustinus, lib. 2 contra duas Epistol. Pelagian., cap. 5 et sequentibus, doctrinam Pelagii fuisse *gratiam adjuvare uniuscujusque bonum propositum, non tamen reluctanti studium virtutis immittere.* Aliudque illius fundamentum fuisse dicit, *quia personarum acceptio non est apud Deum.* Et lib. 1 contra easdem epist., cap. 19, clarius dicit: *Vos autem in bono opere sic putatis adjuvari hominem Dei gratia, ut in excitanda ejus ad ipsum bonum opus voluntate, nihil eam creditis operari.* Quocirca, licet fortasse Pelagius aliquando confessus fuerit, Deum juvare, vel etiam excitare voluntatem aliquo peculiari modo providentiæ suæ, nunquam tamen intellexisse videtur, illud fieri per internam excitationem elevantem voluntatem supra suas vires naturales. Alioqui tale auxilium esset simpliciter necessarium ad tale opus præstandum, quod ille non admittebat. Sic ergo dicimus negasse Pelagium auxilia gratiæ, tam quoad esse seu entitatem, quam in ratione causæ, seu principiis naturalibus.

9. *Denique gratiam sub ratione doni gratuiti sustulit. —* Tandem vero addimus etiam negasse veritatem auxilii gratiæ in ratione doni gratuiti, seu in propria denominatione gratiæ. Probatur, quia a principio docuit *gratiam propter merita nostra dari.* Hic enim est octavus articulus ejus in dicto Concilio Palæstino damnatus. Quem etiam refert Augustinus dicta epistola 106, et quamvis subdole illum retractaverit in dicto Concilio, re tamen vera semper illi adhæsit, ut ex eodem Augustino colligitur epistol. 36, 37, 105 et sequentibus, et lib. 1 de Grat. Christi, c. 31, ubi de Pelagio dicit: *Quamlibet sentiat gratiam, ipsis Christianis secundum merita dari dicit,* et cap. 37, et toto lib. 2 de Peccat. orig., cap. 5, et aliis locis frequenter hoc repetit. Et lib. 2 contra duas Epist. Pelagian., cap. 8 et 9, idem colligit ex alio Pelagianorum principio, quod initium salutis sit ex nobis, *ut hujus cepti meritum (inquit) perficiendi gratia consequatur.* Ex quo principio alibi, contra Julianum, lib. 1, c. 18, et lib. 4, cap. 3, infert hominem esse priorem in dando, ut retribuat ei: *Eoque modo (inquit) gratia non sit gratia, quia non est gratuita.* Et lib. 3 Hypognotic., et epist. 107, et et aliis locis frequenter hoc repetit, ut in cap. etiam 2 notavimus. Et ideo diximus ita Pelagium admisisse adjutorium gratiæ, ut in illo rationem gratiæ, id est, gratuiti doni, unde gratia nomen accepit, destrueret, quia docebat

esse ex meritis, ac proinde non esse adjutorium gratuitum.

10. *Vocem gratiæ malitiose usurpabat subintelligendo naturalem libertatem, et quæ ad ipsam concurrunt. —* Superest ut aliud quod proposuimus, explicemus, nimirum, quibus modis vocabulo gratiæ ad errorem suum occultandum abuteretur. In principio enim palam, et sine furo, gratiæ adjutorium simpliciter negavit; postea vero, a Palæstinis Patribus constrictus, et (ut Augustinus sæpe ait) timore compulsus, ne in ipsum anathema diceretur, gratiam confiteri cœpit; sub ea tamen voce, naturalia quædam dona, quatenus ex Dei beneficio nobis conferuntur, intelligebat. Et primum omnium naturale donum libertatis, cum cæteris quæ ad usum illius facultatis natura concessit, ut est vis intelligendi, consulendi, et cum ratione judicandi, gratiam appellabat, teste Augustino, epistola nonagesima-quinta, et dicta hæres. 88, et Hieronymo epistola centesima-trigesima-nona, et aliis locis citatis supra capite secundo. Et de hac sola gratia intelligebat, dari sine præcedentibus meritis, et ab illa esse potestatem bene operandi. Hanc vero fraudem esse Scripturæ contrariam, et patefactam a Patribus ita damnatam esse, in dicto capite secundo diximus. Addiditque postmodum Pelagius, hanc (ut sic dicam) naturalem gratiam juvari, etiam per gratiam illi superadditam, ac divinitus concessam. Illam vero gratiam esse divinam legem; quæ est veluti lucerna viam ostendens, quæ de se juvat liberum arbitrium ad bene operandum. Postea vero, cum argueretur quod gratiam in sola lege poneret, ipse respondit (ut est apud Augustinum, lib. 1 de Gratia Christi, capite secundo), *Christum ad non peccandum nobis dedisse adjutorium, quia juste vivendo, justeque docendo, nobis reliquit exemplum;* et capite 7 refert Pelagium dicentem: *Nos imperitissimi homines putant, injuriam divinæ gratiæ facere.* Et infra: *Quam nos (utique gratiam) non, ut tu putas, in lege tantummodo, sed et in Dei adjutorio esse confitemur.* Explicando vero hujusmodi adjutorium, subjungit: *Adjuvat enim nos Deus per doctrinam et revelationem suam, dum cordis nostri oculos aperit, dum nobis, ne presentibus occupemur, futura demonstrat, dum diaboli pandit insidias, dum nos multiformi et ineffabili dono gratiæ celestis illuminat.* Ubi, ut Augustinus statim notat, licet adjutorium gratiæ Dei, multis verbis ornare et commendare videatur, solam revelationem et doctrinam per gratiam intelligere

declaravit. Et ideo a Patribus damnatur, non quia hæc dona gratiam vocaret: ut enim supernaturaliter data sunt, inter dona gratiæ merito computantur: sed quia præter hæc nullam gratiam interius adjuvantem admittebat. Et simili modo his addebat promissionem futuræ gloriæ, ut in eodem lib. 10, cap. 10, Augustinus refert, et per illam dicebat *operari Deum in nobis, velle quod bonum est, et velle quod sanctum est, dum nos tantummodo præsentia diligentes futuræ gloriæ magnitudine et præmiorum pollicitatione succendit.* Contra quod ait August. cap. 11: *Nos eam gratiam volumus isti aliquando fateantur, quæ futuræ gloriæ magnitudo non solum promittitur, sed etiam creditur et speratur.*

11. Denique gratiam remissionis peccatorum agnovisse, ac ita nominasse colligi imprimis potest ex can. 3 Concil. Milevitano, in quo damnantur dicentes, *Gratiam Dei, in qua justificamur per Jesum Christum Dominum nostrum, ad solam remissionem peccatorum valere, quæ commissa sunt, non in adjutorium, ne committantur.* Est autem ille canon contra Pelagianos: ergo fatebatur Pelagius remissionem peccatorum sub nomine gratiæ. Præterea refert de illo August., Epist. 94, dixisse: *Necessariam nobis esse remissionem peccatorum, quia ea, quæ a nobis in præteritum malefacta sunt, infecta facere non valemus, cavendis autem futuris peccatis sine adjutorio gratiæ Dei humanam sufficere voluntatem.* Ergo ad remissionem præteritorum peccatorum gratiam necessariam esse fatebatur, alias non haberet locum distinctio, seu contrapositio; et Epistol. 93, sic ait: *Sive dixerit gratiam esse liberum arbitrium, sive gratiam esse remissionem peccatorum, sive gratiam esse legis præceptum, nihil eorum dicit, quæ per subministrationem Spiritus Sancti pertinent ad concupiscentias, tentationesque vincendas;* ubi, licet magis supponendo quam asserendo loqui videatur, et ideo possit quis locutionem illam ut conditionalem, non ut absolutam assertionem interpretari, tamen verisimile non est alia de causa Augustinum in illis tribus exempla posuisse, nisi quia illis omnibus tergiversationibus Pelagius utebatur: et, cum de primo et tertio exemplo constet, a Pelagio fuisse usurpata, non est cur de secundo dubitemus. Præsertim cum in dicto libr. de Grat. Christi, cap. 2 et 37, expresse dicat August. de Pelagio: *Et si gratiam Dei, qua Christus venit in mundum peccatores salvos facere, in sola remissione peccatorum constituat.* Denique idem Augustinus,

in Epistol. 105 contra eundem Pelagium, argumentatur non potuisse per gratiam remissionis peccatorum se excusare, aut tueri gratiam sine meritis, quia etiam remissio peccatorum, non sine merito aliquo datur, nam per fidem obtinetur: quam fidem non ponebat Pelagius esse ex gratia, sed ex libero arbitrio; et ideo longe inferius in eadem Epistola subiungit Augustinus contra Pelagium: *Ab originali, vel actuali peccato non liberat, nisi gratia per Jesum Christum Dominum nostrum, non solum remissione peccatorum, sed prius ipsius inspiratione fidei, et timoris Dei, etc.*; unde in dicto Concilio Palæstino, duodecimus articulus Pelagii refertur: *Quod pœnitentibus venia non datur secundum gratiam et misericordiam Dei, sed secundum meritum et laborem eorum, qui per pœnitentiam digni fuerint misericordia.* In quo articulo videntur contraria, seu repugnantia contineri, quia in eo remissio peccati negatur, et affirmatur dari ex misericordia, et consequenter negatur et affirmatur esse gratia: hoc tamen inde provenit, quod Pelagius etiam dona non gratis data, nec in priori gratia fundata gratiam vocabat, ut visum est, et ita in præsentem remissionem peccati negat esse gratiam, id est, sine merito datam, et nihilominus vocat misericordiam, ac subinde gratiam, quia licet præcedat meritum, nihilominus est peculiare beneficium Dei misericordia collatum. Verumtamen etiam hoc modo abutebatur nomine gratiæ; tum quia ubi meritum præcedit non fundatum in priori gratia, nulla vera ratio gratiæ relinquitur, ut ostensum est.

CAPUT III.

CIRCA DICTUM PELAGII ERROREM NONNULLA DUBIA EXPENDUNTUR.

1. *Primum dubium.*— *Apparet supernaturalem beatitudinem Pelagium novisse.*— Quamvis omnia quæ de hoc errore diximus, ex Augustini locis sumpta sint, in aliis tamen ejusdem Augustini locis inveniuntur aliquæ Pelagianorum locutiones, quæ superius dictis contradicere videntur; ex quibus nonnullæ insurgunt difficultates, quas expendere, et ad veritatem in omnibus tenendam necessarium est, et ad doctrinam postea tradendam et confirmandam erit utilissimum. Est ergo prima dubitatio, quid Pelagius senserit de gratia, ut gloriam interdum significat, id est, an senserit beatitudinem illam, ad quam creati sumus, esse beneficium Dei omnino supernaturale, et conse-

quenter an cognoverit, fuisse peculiare ac gratuitum beneficium Dei, ordinari et elevari ad talem beatitudinem, ac proinde ordinationem illam fuisse veram gratiam, licet extrinsecam, sicut est divina prædestinatio ac supernaturalis providentia. Nam ex proxime dictis, videtur colligi, Pelagium non ignorasse hominem esse creatum ad supernaturalem beatitudinem, quam in regno cœlorum expectamus. Quid enim aliud est, quod ait, Deum *future gloriæ magnitudine, et præmiorum pollicitatione* nos ad virtutem accendere? Gloriæ namque magnitudo non est, nisi in supernaturali beatitudine: alludere enim visus est in verbis illis ad illa Pauli: *Quod momentaneum est, et leve tribulationis nostræ, æternum gloriæ pondus operatur in nobis.* Deinde Pelagius distinguebat regnum cœlorum a vita æterna, dicebat enim parvulos non baptizatos consecuturos quidem esse vitam æternam, non tamen regnum cœlorum ingressuros, ut testis est Augustinus, Hær. 88, et Ep. 106, post medium, et l. 1 de Peccatorum merit. et remiss., cap. 18 et 20, ne verbis Christi contradicere videretur, dicentis Joann. 3: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei*: unde videtur Pelagius per vitam æternam, naturalem felicitatem intellexisse; per regnum autem cœlorum, supernaturalem beatitudinem; quo enim alio modo illa duo distinguere valebat? Unde videtur sensisse humanum genus in primo parente fuisse ad regnum cœlorum ordinatum, et per illius peccatum, clausum fuisse non solum Adæ, sed etiam posteris: per Christum autem fuisse omnibus reseratum, ad hunc tamen effectum baptismum applicari; et ideo aiebat baptismum omnibus ætatibus necessarium esse, ut refert Augustinus, lib. 2 contra duas Epistolas Pelagianorum, cap. 5; et libro de Origin. anim., capite nono, et libro tertio, capite decimo-tertio. Ergo in cognitione beatitudinis supernaturalis, et in ordinatione gratuita humanæ naturæ ad illam, non videtur errasse Pelagius.

2. *Oppositum ex ejus dictis urgetur.*— In contrarium vero est, quia si Pelagius cognovit duplicem hominis beatitudinem, naturalem et supernaturalem, necesse est ut cognoverit vitam illam, quam habituri sunt homines in regno cœlorum, naturales eorum vires excedere, et consequenter visionem beatam esse actum supernaturalem: hoc autem difficile creditu est; nam si cognovit hominem esse capacem supernaturalis visionis, quomodo ne-

gare potuit hominem in hac vita esse capacem supernaturalium actuum, et mediorem quibus illum finem promereri et obtinere valeat? Vel si hanc etiam capacitatem cognovit, cur necessitatem talium actuum negasset, vel cur tam acriter contra gratiam Dei pugnasset?

3. *Resolutio dubii.*— In hoc puncto, breviter dico mihi incertum esse, quid Pelagius per regnum cœlorum a vita æterna distinctum intellexerit; nam quod attinet ad verba, non minus in illa distinctione erravit, quam in negando originali peccato, quia Scriptura non minus docet Christi redemptionem esse necessariam ad vitam æternam obtinendam, quam ad ingrediendum in regnum cœlorum, juxta illud Joann. 6: *Qui manducat meam carnem, et bibit meum sanguinem, habet vitam æternam*; et illud: *Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, et biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Vita ergo æterna non minus divina et supernaturalis est, quam regnum cœlorum: imo non est alia vita, nisi qua in regno cœlorum beate vivitur, ut late per Augustinum, l. 1 de Peccat. mer., c. 18 et 20. Quod vero ad rem spectat, necessarium est ut per vitam æternam, quam Pelagius a regno cœlorum distinguebat, et beatam esse dicebat, intellexerit naturalem quamdam beatitudinem, ab omni pœna et dolore, seu læsione corporis aut animi immunem; in qua honeste, et secundum rectam rationem naturalem, homo perpetuo vivere, et suis viribus naturalibus recte uti possit et usus sit, sine aliquo proprio dono gratiæ: hoc enim est quod Pelagius præcipue intendebat, quia naturam humanam in parvulis integram et innocentem esse putabat, ideoque non esse sua naturali felicitate privandam. Imo non defuerunt aliqui Catholici, qui simile vitæ genus parvulis sine baptismo decedentibus non negarunt, etiamsi peccatum originale, et pœnam damni in eis perpetuo manentem cum fide Catholica confiteantur: de quo puncto nunc non tractamus, quia cum illa moderatione non est contrarium gratiæ Dei; an vero aliis rationibus damnandum sit, vel suaderi possit, in materia de Peccato originali dicendum est.

4. *Cœlorum regnum in quo ab æterna vita distinguere potuit Pelagius.*— Hinc vero fit consequens, ut Pelagius intellexit, in regno cœlorum habituros esse homines altiore felicitatis modum, et genus quoddam vitæ superantis naturalem hominis facultatem. Nam si supra naturam non esset, non minus danda esset parvulis propter integritatem, et inno-

centiam naturalem, quam alia vita beata, ut ipse putabat. Quid autem ille senserit de vita illa regni cœlorum, mihi non constat. Cogitare namque potuit, regnum illud differre ab altera vita beata, primum in situ loci, quia illud regnum vere supra cœlos erit, hæc autem vita erit in terra; deinde in majori Dei cognitione, et amore per speciales illustrationes, et revelationes, et consequenter in excellentia voluptatis et gaudii, et in societate angelorum, et similibus. Existimare autem potuit, hæc omnia ibi etiam fieri per solam applicationem objectorum seu doctrinam, et revelationem tantum: actus autem ipsos semper esse naturales, et ita media hujus vitæ, qualia ipse cogitabat, esse proportionata illi fini. Vel denique si credidit felicitatem regni cœlorum in visione Dei clara consistere, eamque esse homini supernaturalem, existimare potuit, ideo illum actum esse posse supernaturalem, quia necessarius est et quasi a Deo immissus, actibus autem liberis credidit repugnare conditionem illam. Unde quia vita illa cœlestis per actus liberos ab adultis hominibus comparanda est, ideo existimavit, non per actus altioris gratiæ, sed per solas vires liberi arbitrii obtineri.

5. *Secundum dubium.*— Aliud dubium circa doctrinam Pelagii est, quomodo potuerit gratiæ necessitatem negare, cum concesserit per gratiam conferri nobis, ut possimus bene operari, licet non detur, ut velimus, vel ut faciamus. Nam illa gratia, quæ dat posse, necessaria profecto est ad operandum, quia potestas operandi necessaria omnino est ante operationem, ut per se constat: ergo si Pelagius gratiæ necessitatem negavit, non potuit admittere gratiam dantem posse bene operari: vel e converso si hanc concessit, illam necessariam esse ad operandum concessisse oportet. Quod autem Pelagius concesserit gratiam dantem posse, testari videtur Augustinus libro de Gratia Christi, cap. 5, ubi, distinguens tria in nobis, scilicet, posse, velle et agere, ait Pelagium admisisse gratiam, quæ adjuvet possibilitatem voluntatis atque operis, non vero quæ ipsam voluntatem et actionem juvet, id est, ipsum velle, aut agere. Nam, secundum Pelagium, ait: *Posse Deus posuit in natura, velle, et agere nostra esse voluit, et ideo non adjuvat, ut velimus; non adjuvat, ut agamus; sed tantummodo adjuvat, ut velle et agere valeamus*; et cap. 14 sic argumentatur contra Pelagium: *Si tantum posse nostrum hac gratia juvaretur, ita diceret Dominus: Omnis qui audit a Patre, et didicit, potest venire ad me: non autem sic*